

УДК 159.9

Jadwiga Uchyla-Zroski, Prof.
Uniwersytet Śląski Wydział Artystyczny

SKUTECZNOŚĆ DYDAKTYCZNA METODY DOBREGO STARTU NA LEKCJACH MUZYKI Z UCZNIEM SZKOŁY SPECJALNEJ

Autorka zaprezentowała założenia francuskiej metody zwanej Metodą Dobrego Startu (MDS), a zaadoptowanej w Polsce przez M. Bogdanowicz. Ukazała jej skuteczność i możliwości dydaktyczne na przykładzie badań uczniów Szkoły Specjalnej podczas lekcji muzyki. Celem badań było określenie wpływu zajęć muzycznych prowadzonych metodą MDS na rozwój koordynacji wzrokowo- słuchowo-ruchowej dzieci upośledzonych w stopniu lekkim. Metoda ta, może być stosowana w odniesieniu do dzieci o prawidłowym rozwoju psychomotorycznym, jak również i do dzieci, których rozwój jest zaburzony.

Słowa kluczowe: Metoda Dobrego Startu. Uczeń. Szkoła specjalna. Dydaktyka muzyki.

Główne założenia i cele metody

Na grunt polskiej dydaktyki Metoda Dobrego Startu (MDS) zaadoptowana została przez Martę Bogdanowicz, specjalistkę w zakresie psychologii klinicznej dziecka. Autorem metody jest francuski fizjoterapeuta Thea Bagnet (1941), którą nazwał *Le Bon Depart*, co oznacza dobry odjazd, odlot, start. W swym założeniu metoda ta, miała wspomagać u dzieci naukę czytania i pisanie. Przystępność jej założeń i stosowania, zaowocowała szybką popularnością nie tylko we Francji, ale również w wielu krajach Europy i świata: m. in. w Holandii, Szwajcarii, Czechach, Słowacji, Polsce, Kanadzie. Początkowo była stosowana w przedszkolach, szkołach specjalnych, ośrodkach rehabilitacyjnych dla dzieci z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego, z czasem, jej walory okazały się wielce skuteczne w pracy z dziećmi także o prawidłowym rozwoju¹.

W ciągu trzydziestu lat pracy nad adaptacją metody MDS M. Bogdanowicz wprowadziła do polskiej dydaktyki trzy podstawowe jej formy. W każdej z nich znajdują się propozycje różnych programów do wyboru, zależnie od potrzeb dzieci z którymi pracujemy. Oto podstawowe cechy oddziaływań metody:

1. Piosenki i rysunki, jako proste wzory graficzne i łatwe muzycznie piosenki, przeznaczone dla najmłodszych dzieci do wspierania ich rozwoju psychoruchowego, a w szczególności dla dzieci od 4-tego roku życia z opóźnieniem w rozwoju.

2. Piosenki i znaki, jako złożone wzory i piosenki, dla dzieci w wieku przedszkolnym w celu przygotowania do nauki czytania i pisanie, a w szczególności dla dzieci 6–7-letnich, w klasach zerowych, szczególnie dla dzieci «ryzyka dysleksji», a także dla dzieci starszych z opóźnieniem rozwoju, w okresie poprzedzającym naukę liter.

3. Piosenki i litery, czyli 20 kolejnych liter z alfabetu polskiego (bez zmiękczeń, dwuznaków) i odpowiadające początkowym literom piosenki (np. litera A – *A za lasem*, melodia ludowa), przeznaczone dla uczniów rozpoczynających naukę czytania i pisanie w klasie zerowej i klasie pierwszej oraz dla uczniów z trudnościami w czytaniu i pisaniu, a w szczególności dla uczniów z klasy zerowej i klasy pierwszej w celu polisensorycznego

¹ Bogdanowicz M., Szalagowska D. Piosenki do rysowania, czyli Metoda Dobrego Startu. — Gdańsk: Wydawnictwo Fokus, 1999.

uczenia się liter, dla uczniów «ryzyka dysleksji» i uczniów dyslektycznych oraz dla uczniów z trudnościami w nauce czytania i pisania¹.

Metoda Dobrego Startu jest przykładem zastosowania muzykoterapii w rehabilitacji zaburzeń rozwoju psychomotorycznego dziecka. Muzyka w powiązaniu z ruchem i działaniem w MDS spełnia ważną rolę czynnika aktywizującego rozwój fizyczny i psychiczny. Materiał dydaktyczny dobrany właściwie do poziomu muzycznego i psychofizycznego dziecka sprawia, że pozbywa się ono lęku i dystansu do nowej wiedzy, zadań, śmieiej aktywizuje się². Założeniem Metody – jak podkreśla M. Bogdanowicz – «jest jednoczesne rozwijanie funkcji językowych, funkcji spostrzeżeniowych: wzrokowych, słuchowych, dotykowych, kinestetycznych (jako czucie ruchu) i motorycznych oraz współdziałania między tymi funkcjami»³. Ćwiczenia prowadzą do większej harmonii rozwoju psychoruchowego tj. wyższego poziomu rozwoju i współdziałania funkcji intelektualnych (głównie mowy, myślenia) i instrumentalnych (sposrzeniowo-ruchowych). Dzięki temu dochodzi do prawidłowego wykonania czynności ruchowych we właściwym czasie i przestrzeni w harmonii z czynnościami poznawczymi, w tym językowymi. Doskonalenia integracji percepcyjno-motorycznej i kompetencji językowych ułatwia naukę czytania i pisania. W przypadku dzieci opóźnionych w rozwoju, ich udział w ćwiczeniach służy rehabilitacji zaburzeń rozwoju psychomotorycznego pomaga im zmniejszyć trudności w opanowywaniu skomplikowanych umiejętności szkolnych⁴.

M. Bogdanowicz stwierdza: «zespołowa forma prowadzenia zajęć ułatwia nawiązywanie kontaktów społecznych i uczy współdziałania dzieci, które mają trudności w przystosowaniu społecznym lub są zaburzone emocjonalnie. Zajęcia prowadzone tą metodą mają aspekt socjoterapeutyczny»⁵. Uwzględniając całokształt walorów MDS ważną funkcję w niej pełni aspekt diagnostyczny. Obserwacja trudności dziecka, analiza popełnionych błędów trafnie informuje prowadzącego zajęcia o poziomie rozwoju percepcyjno-motorycznym, deficytach rozwojowych dziecka rodzaju i głębokości zaburzeń. W rękach doświadczonego nauczyciela i pedagoga jest narzędziem diagnozy, które umożliwia indywidualizację wymagań stawianych dziecku i zadań w procesie edukacji i terapii. Walor ten sprawia, że metoda może być skuteczna w pracy z dziećmi o prawidłowym rozwoju, szczególnie na etapie nauczania początkowego, integracyjnego.

Rola elementów słuchowo-muzycznych piosenki w rozwijaniu muzykalności i funkcji psychicznych dziecka

Metoda Dobrego Startu opiera się na połączeniu funkcji trzech zmysłów: wzroku, słuchu i ruchu. Warto wspomnieć, że już wielu pedagogów m. in. Jan Amos Komeński, Jan Henryk Pestalozzi, Herbert Read, Wolfgang Roscher w swych teoriach podkreślali wielką rolę zmysłów w poznawaniu «rzeczy», «świata», i «muzyki» przez dziecko. Metoda MDS zwana metodą wzrokowo-słuchowo- ruchową, w której wiodącą rolę odgrywają trzy podstawowe elementy: element słuchowy (piosenka), element wzrokowy (wzory graficzne i litery), i motoryczny (ruchy i czynności wykonywane podczas odtwarzania wzorów graficznych i liter odpowiednio dobrane do treści słownej i muzycznej piosenki).

¹ M. Bogdanowicz: Metoda Dobrego Startu. Wyd. WSiP Warszawa 1999, s. 22, a także na spotkaniu autorki tekstu z M. Bogdanowicz 19.01. 2000 roku w U.G. , Gdańsk.

² K. Lewandowska: Muzykoterapia dziecięca. Wyd. UG. Gdańsk 1966.

³ M. Bogdanowicz: tamże, s. 12.

⁴ M. Bogdanowicz, D. Szlagowska: tamże.

⁵ M. Bogdanowicz: tamże, s.12.

Element muzyczny w powiązaniu z ruchem aktywizuje cały organizm dziecka, a zarazem odpręża i czyni gotowym na dalszy odbiór treści. Szczególną rolę należy przypisać walorom muzycznym i treściowym piosenek: melodyce, rytmice, dynamicie, agogice.

Melodyka w piosence kształci słuch wysokościowy. Dziecko różnicuje dźwięki, poznaje ich podobieństwo i różnice w zakresie czasu ich trwania, skoków interwałowych, kierunku melodii. Tematyka piosenek zaczerpnięta z rodzimego folkloru sprawia, że łatwo zostaje zapamiętana, czasem bywa, że jest już osłuchana, czy poznana wcześniej w domu rodzinnym, podczas zabaw podwórkowych z rówieśnikami. Przystępna treść piosenek nawiązuje do najbliższego środowiska życia dziecka: przyrody, pór roku, czynności dorosłych, zabaw tematycznych.

Rytmika piosenki, jej puls przenosi się na ruchy i czynności manualne, taneczne, zabawowe dziecka. Dziecko zaczyna odczuwać różny czas trwania dźwięków i ich motorykę np. powtarzające się ósemki sugerują bieg, ćwierćnuty marsz, ósemki z kropką podskoki. Wrażenia muzyczne sugerują określone działania i czynności ruchowo-manualne. Harmonia pozwala nabierać odczuć zgodności działań; ruchów rąk, nóg, tułowia, ruchów pasujących do siebie. Działania muzyczno-ruchowe koordynują ruchy organizmu, porządkują ich przebieg, uczą kolejności i jakości działania. Dynamika pozwala opanowywać emocje, odbierać je zgodnie z frazą muzyczną i wyrazem piosenki. Agogika, czyli przyspieszenie i zwolnienie tempa w muzyce pozwala dziecku na stopniowe opanowywanie własnych zachowań spontanicznych, nieprzemyślanych, chaotycznych i przypadkowych. Muzyczny element agogiczny kształtuje działania inhibicyjno-incytacyjne (czyli pobudzania i hamowania), uczy panowania nad chaosem i przypadkowością ruchów ciała i mowy.

Każdy z wyżej wymienionych elementów muzyki jest ukryty w jednej linii melodycznej piosenki ale oddzielnie wydobyte przez nauczyciela podczas zajęć, pomogą dzieciom w sukcesywnym rozwijaniu procesów psychicznych (uwagi, spostrzegawczości, pamięci i myślenia) służyć jednocześnie, jako narzędzie rehabilitacji zaburzeń, są stymulatorem postępów dydaktycznych.

Oto dalsze zalety działań piosenki i zabaw muzyczno-ruchowych w metodzie:

1. Rozwijają sprawność aparatu mięśniowo- ruchowego, sprawność manualną (szybkość, precyzję, elastyczność ruchów rąk, palców), koordynację ruchową obu rąk, ręki i nogi, kończyn górnych i dolnych; kształtują rytmiczność wykonania ruchów w określonym czasie i przestrzeni; rozwijają percepcję mięśniowo- stawowo- ścięgnową, czyli kinestezję, czucie pozycji i ruchów ciała bez kontroli wzroku; kształtują świadomość ciężaru ciała, oporu, położenia i wzajemnego ruchu części ciała względem siebie.

2. Kształcą sferę intelektualną: percepcję, stopniowo zwiększają sprawność spostrzegania, co pozwala na zebranie bogatszego materiału doznań; zwiększają szybkość reakcji; wzmagają koncentrację i podzielność uwagi; rozwijają pamięć i wyobraźnię; wpływają na rozwój myślenia, kształcą podstawowe procesy, tj. analizę, syntezę, porównywanie; ułatwiają rozumienie relacji: całość, część, przyswojenie pojęć: prędkości, czasu i przestrzeni oraz stosunków między nimi, przyzwyczajają się do posługiwania symbolami abstrakcyjnymi i strukturami; rozwijają myślenie arytmetyczne, wdrażają do działań matematycznych (arytmetycznych, geometrycznych, na ułamkach); zwiększają sprawność funkcji intelektualnych, co korzystnie wpływa na podniesienie poziomu inteligencji i uzdolnień muzycznych.

Spostrzeganie, zapamiętywanie i odtwarzanie rytmu piosenki, jako różnorodnych struktur sekwencyjno-czasowych tekstu muzycznego może być powiązane z wieloma działaniami np. równoczesnym wystukiwaniem na przyborach, na wałeczkach, a

także ilustrowane ich ruchem kończyn rąk i nóg. Muzyka w powiązaniu z ćwiczeniami mowy może występować jako: wydzielanie sylab z tekstów śpiewanych piosenek, słów, sylab i głosek w słowach, czy ćwiczenia ortofoniczne wplątane w zajęcia ruchowe – to wszystko służy rozwijaniu percepcji i pamięci muzyczno-słuchowej (tzw. pamięci sekwencyjnej). Ponadto śpiew kształci słuch muzyczny wysokościowy i harmoniczny (współbrzmieniowy) natomiast słuch fonematyczny to różnicowanie, analizowanie i syntetyzowanie dźwięków mowy.

Ćwiczenia wokalne z piosenką kształcą predyspozycje głosowe: intonację, poczucie rytmu, uczą prób tworzenia wyrazu artystycznego piosenki, nastroju, uczą dziecko o muzyce, uspołeczniają. Czynniki rytmiczno-melodyczne piosenki wpływa uspokajająco na cały układ nerwowy dziecka, ma wiele walorów terapeutycznych. Ruch przy muzyce poprawia krążenie krwi, dotlenia mózg i usprawnia układ oddechowy dziecka. Korzystnie wpływa na jego samopoczucie i stan zdrowia.

Autorka metody uwrażliwia pedagogów korzystających z założeń MDS, o konieczności dostosowania ćwiczeń, tempa i organizacji zajęć dydaktycznych do stopnia niepełnosprawności dzieci. Zauważa, że dzieci z upośledzeniem umysłowym prezentują myślenie spostrzeżeniowo- ruchowe i konkretno-obrazowe. Podczas zajęć należy bezwzględnie odwoływać się do konkretnych przedmiotów opisywanych w piosence, treściach zabaw muzyczno-ruchowych. Wielkość oddziaływań przedmiotów, sytuacji zabawowych na receptory zmysłowe dziecka jest konieczne. Karty do ćwiczeń z figurami liter, cyfr, wzorów geometrycznych dzieci muszą poznawać poprzez wielostronne ich doświadczanie np. przez dotyk, działanie plastyczne, powonienie, manipulację, wyszukiwanie przedmiotów ze swego środowiska o określonych cechach lub różnych np.

wzór figury kwadratu - to jest *chusteczka*,
wzór prostokąta — to *tablica szkolna, torba, piórniki*,

lub wyszukiwanie piosenek w których była mowa o tych przedmiotach, wyszukiwanie wyrazów z nowo poznanymi literami np.

wzór litery *dz* — *Piosenka o dzwonku, Dzwonek szkolny*
wzór litery *M* — *Mama*

Dzieci z upośledzeniem umysłowym i autystyczne mają istotne trudności z zrozumieniem mowy, dlatego też należy do nich mówić prostym i krótkim stylem wypowiedzi. Nauczyciel swoje komunikaty słowne powinien uczynić czytelnymi i jednoznacznymi. W zajęciach muszą występować piosenki najłatwiejsze pod względem muzycznym i treściowym, jednozwrótkowe o łagodnej linii melodycznej i rytmie. Dzieci umysłowo niepełnosprawne mają duże trudności z wyobrażeniem sobie ruchu i obrazu. Potrafią jedynie naśladować układy ruchowe najczęściej zaprezentowane przez nauczyciela. Zajęcia muzyczne cechuje pewien schemat, powtarzalność budowy jednostki dydaktycznej, która pozwala dzieciom na przewidywanie tego, co będzie się działo za chwilę.

Istotną cechą jednostki dydaktycznej jest stały układ jej przebiegu:

Założenia dydaktyczne — temat, cel zajęć MDS, znak graficzny, pomoce.

Zajęcia wprowadzające — ceremonia powitania, powtórzenie piosenki.

Zajęcia właściwe — zabawa ruchowa, ćwiczenia ruchowo-słuchowe,

— ćwiczenia ruchowo-słuchowo- wzrokowe.

Zakończenia zajęć — zajęcia porządkowe, ceremonia pożegnania.

Stały schemat zajęć obniża lęk przed «nową sytuacją dydaktyczną», zwiększa efektywność pracy dziecka i jego motywację do udziału w zajęciach. Należy prawie zawsze bawić się i śpiewać piosenkę z dziećmi, aby podpowiadać im tekst słowny i muzyczny, czy przebieg zabawy. Używać instrumentów (pianina, instrumentów perkusyjnych), jako pomocy dydaktycznych wspomagających percepcję muzyki. Nauczyciel podczas zajęć może zachęcać dzieci do tworzenia własnych pomysłów i koncepcji zabawowych. Nie należy się nigdy zrażać biernością uczniów, brakiem oczekiwanych efektów, a żywić nadzieję, że na raz następny, będzie lepiej!

Metoda Dobrego Startu ma powszechne i wielostronne zastosowanie w pracy z dziećmi. Jest wykorzystywana w przedszkolach, szkołach, ośrodkach leczniczo-pedagogicznych podczas zajęć indywidualnych i zespołowych. Może być stosowana w odniesieniu do dzieci o prawidłowym rozwoju psychomotorycznym, jak również i do dzieci, których rozwój jest zaburzony.

Organizacja przebiegu badań. Założenia metodologiczne

Metoda Dobrego Startu stanowi treść cyklu zajęć studentów Instytutu Muzyki w Uniwersytecie Śląskim w ramach specjalizacji *Pedagogika muzyczna z terapią*. Studenci wspólnie opracowali cykl zajęć muzycznych dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim. Scenariusze lekcji przeprowadzone zostały przez studentkę Beatę Frycz, będącą nauczycielem Szkoły Specjalnej w Czerwionce w województwie śląskim, w roku akademicki 2005/6. Projekt badawczy obejmował 12 jednostek dydaktycznych dla dzieci klasy pierwszej w liczbie 9 uczniów. Celem badań było określenie wpływu zajęć muzycznych prowadzonych metodą MDS na rozwój koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej u dzieci upośledzonych w stopniu lekkim.

Zajęcia miały dać odpowiedź na następujące pytania problemowe:

— Jaką rolę w metodzie MDS pełni muzyka, na przykładzie zajęć dydaktycznych uczniów klasy pierwszej Szkoły Specjalnej?

— Jak badane dziecko orientuje się w schemacie własnego ciała?

— Jak badane dziecko wykonuje ćwiczenia ruchowe i słuchowo-ruchowe w przestrzeni?

— Czy dziecko potrafi maszerować w takt muzyki?

— Czy badane dziecko potrafi odtworzyć prosty dwutaktowy rytm?

— Czy dziecko potrafi podzielić wyrazy na sylaby?

— Jak badane dziecko odtwarza wzory graficzne?

— Czy badane dziecko odwzorowuje litery, oraz czy potrafi je nazwać?

W świetle przyjętego celu pracy i problemów badawczych założono przypuszczenie, że zajęcia muzyczne prowadzone metodą MDS usprawniają koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową u dzieci upośledzonych w stopniu lekkim, a czynione postępy sprawiają, że nauka czytania i pisanie jest bardziej efektywna.

Przykładowy konspekt zajęć dydaktycznych:

Temat: Jak baba i dziad siejemy dziś mak.

Cel zajęć MDS: Kształcenie rytmiczności wykonania ruchów w określonym czasie i przestrzeni.

Piosenka: Siała baba mak- popularna melodia ludowa

Znak graficzny: 1A – Zestaw wzorów do rysowania MDS i schematy sposobu ich odtwarzania.

Pomoce: trwałe ziarenka maku, ilustracja kwitnącego maku, siewnik ręczny do wysiewu maku.

Zajęcia wprowadzające: — Ceremoniał powitania

— Powtórzenie piosenki z poprzedniej lekcji *Siała baba mak*

Dzieci oglądają ilustrację kwiatów maku, puszkę makową i nasionka maku. Poznają siewnik, jako tradycyjny sprzęt rolniczo-ogrodniczy. Nauczyciel «siewa mak» (wysiewa mak) z makówki na kartkę z bloku — dzieci obserwują, komentują wygląd kartki i nasion.

Zajęcia właściwe: — Zabawa ruchowa – wyliczanka

Zabawę tę dzieci poznały na poprzedniej lekcji. Dzieci poruszają się dwójkami w szeregu, «trzymanie skrzyżne» z przodu. Tekst recytuje nauczyciel wraz z dziećmi. Poruszają się w przód, w rytm słów piosenki *Siała baba mak, nie wiedziała jak, a dziad wiedział nie powiedział a to było tak*- w tym momencie następuje zwrot bawiących się dzieci i zmiana kierunku zabawy. Trzymanie stałe podczas całej zabawy. Dzieci nie zmieniają partnerów. Utrwalenie pojęć *w przód, w tył*.

— Ćwiczenia ruchowo- słuchowe

Dzieci siadają w ławeczkach, gdzie przygotowane są dwa mniejsze woreczki i dodatkowo jeden duży. Śpiewają wystukując rytm piosenki równocześnie dwiema piąstkami na obu woreczkach. Po czym następuje zmiana. Piosenka jest śpiewana po raz drugi. Dziecko bawi się z dużym woreczkiem na którym kładzie połączone dwie dłonie, czyli *dziad i baba*. Paluszki dziecka w rytm piosenki *kroczą* po brzegach woreczka od lewej do prawej strony. Następnie na tablicy rysują razem z panią kropki maku, czyli ziarenka.

Uwaga: Może być wprowadzona na zajęciach jeszcze jedna wersja zabawy, przeznaczona dla dzieci bardziej aktywnych. Oto jej przebieg: dzieci siadają w siadzie skrzyżnym przy instrumencie pianinie, na którym nauczyciel gra i śpiewa piosenkę. Dzieci w rytm piosenki, drobnymi ruchami paluszków naśladowują sypanie się ziarenek maku na swoje kolana.

— Ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe

Każde dziecko przykrywa szarym papierem ławkę, dyżurni rozdzielają przybory plastyczne: kartki blokowe, pędzle, kubeczki z niebieską farbą plakatową. Nauczyciel w rytm śpiewanej piosenki *Siała baba mak* maluje kropki (ziarenka) mokrym pędzlem na tablicy. Dzieci śpiewając piosenkę, «malują pędzlem w powietrzu». Następnie malują na swoich kartkach kropki (ziarenka maku). Nauczyciel dokonuje oceny prac, udziela pochwał, sporządza wystawkę prac. Uczniowie myją ręce (buzie), porządkują stanowiska pracy. W zeszytach zapisany jest tytuł piosenki. Nauczyciel w obecności dziecka podchodzi robi pod zapisem kilka kropek (ziarenek). Cały czas tym działaniom towarzyszy wspólny śpiew. Na podane hasło nauczyciela «namaluj w zeszytcie kropki», każde dziecko rysuje w zeszytcie ołówkiem obok wzoru kropek nauczyciela własne kropki (ziarenka). Po czym następuje kolejna ocena prac przez nauczyciela i komentarz.

Zakończenie zajęć

— Zajęcia porządkowe

Powtarzamy obie zabawy z odbytych zajęć. Porządkujemy stanowiska pracy. Zapowiadamy na następny raz wspaniała zabawę.

— Ceremoniał pożegnania

Żegnamy się przez połączenie koła łańcuchem dłoni i śpiewamy piosenkę pożegnalną.

Krótką prezentacją uzyskanych wyników badań. Charakterystyka umiejętności dzieci po cyklu zajęć (12) prowadzonych metodą MDS

Podstawową cechą efektów dydaktycznych badań jest zależność stopnia prezentacji umiejętności względem stopnia ich wykonania przez badanych. Oto niektóre wyniki testu:

1. Orientuje się w schemacie własnego ciała i przestrzeni:

- prawo-lewo: 8 potrafi, 1 nie potrafi
- gyra — dół: 9, —
- do przodu — do tyłu: 9, —
- na, pod: 9, —

2. Odtwarza wzór graficzny:

- na białej kartce: 6 potrafi, 3 wykonuje niedokładnie, — nie potrafi
- w liniaturze: 5, 3, 1,

3. Odwzorowuje literę B:

- na białej kartce: 6 potrafi, 2 wykonuje niedokładnie, 1 nie potrafi,
- w liniaturze: 5, 3, 1,

4. Zna litery planowane do opracowania na zajęciach:

- 10 liter: 7 uczniów, — 9 liter: 1 uczeń, — 8 liter: 1 uczeń,

Cechy muzyczne badanej grupy:

- 1. Maszeruje w takt piosenki: 6 potrafi, 3 nie potrafi,
- 2. Powtarza prosty rytm dwutaktowy: 7 potrafi, 2 nie potrafi,
- 3. Wyklaskuje puls piosenki *Jeż*: 6 potrafi, 3 nie potrafi,
- 5. Dzieli wyrazy na sylaby:
 - 3 wyrazy 7 uczniw, — 2 wyrazy 1 uczeń, — 1 wyraz 1 uczeń.

Jak wynika z uzyskanych wyników badań, zajęcia prowadzone Metodą Dobrego Startu korzystnie wpłynęły na rozwój psychomotoryczny i muzyczny dzieci. Wyniki uzyskane początkiem roku szkolnego (badania początkowe) były znacznie niższe, tym bardziej, pomiar drugi ukazuje skuteczność dydaktyczną wprowadzonej metody nauczania. Zabawy ruchowe z piosenką i rytmiczne ćwiczenia grafomotoryczne aktywizowały cały układ psychiczny badanych, dzieci uczyły się celowego działania, a regularne ich stosowanie uczyły porządku i systematyczności. Zajęcia grupowe wyrabiały pracowitość i uspołecznienie.

Nastąpiło usprawnienie czynności analizatorów: słuchowego, wzrokowego, kinestetyczni- ruchowego, a także kształtowanie lateralizacji, orientacji w schemacie ciała i przestrzeni. Wielokrotne powtarzanie ćwiczeń opartych na piosenkach udoskonaliło pamięć słuchową i poczucie rytmu; o czym świadczy wzrost umiejętności maszerowania w takt muzyki, powtarzania rytmu, wyklaskiwania rytmu piosenki 74,4% badanych, maszeruje w takt piosenki i wyklaskuje jej rytm 64,4%. W badaniach

początkowych pozytywne wyniki muzyczne lokowały się zaledwie około 30%. Podsumowując założone cele badań i hipotezę należy stwierdzić, że zajęcia muzyczne prowadzone Metodą Dobrego Startu usprawniają koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową u dzieci upośledzonych w stopniu lekkim, a czynione postępy sprawiają, że nauka czytania, pisania jest bardziej efektywna.

Jadwiga Uchyla-Zroski, Prof.

Uniwersytet Śląski Wydział Artystyczny

DIDACTIC EFFECTIVENESS OF *GOOD START METHOD* AT MUSIC LESSONS WITH A SPECIAL SCHOOL STUDENT

Summary

The Author has presented assumptions of the French method called Good Start Method (GSM) adopted in Poland by M. Bogdanowicz. She showed its effectiveness and didactic possibilities on the example of Special School students testing during a music lesson. The purpose of testing was to determine influence of music classes run with the use of GSM on optical-auditory-motor coordination development of slightly disable children. This method can be used with children with proper psycho-motor development as well as children whose development is disturbed.

Key words: good start method, special school, student, music didactics.